

LANDSCAPE: SOMETHING MARVELLOUS AND UNPROTECTED

An acquaintance
with the landscape of Naxos

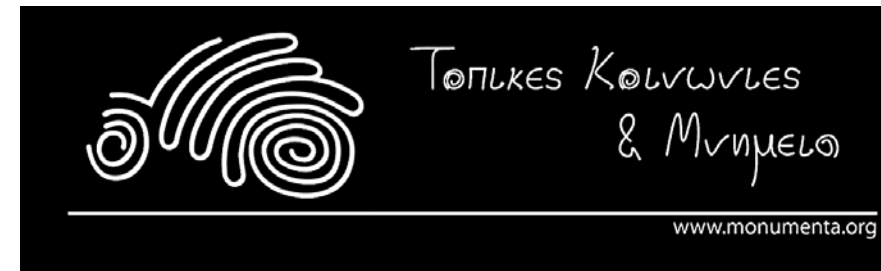
PHOTO MILITOS FILES

BY EIRINI GRATSIA & STELIOS LEKAKIS
archaeologists, associates of MOnuMENTA
PHOTOS MOnuMENTA

ΤΟΠΙΟ: ΚΑΤΙ ΘΑΥΜΑΣΤΟ ΚΑΙ ΑΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΟ

Γνωριμία με το τοπίο
της Νάξου

ΤΟΝ ΕΙΡΗΝΗ ΓΡΑΤΣΙΑ & ΣΤΕΛΙΟΥ ΛΕΚΑΚΗ
αρχαιολόγοι, συνεργάτες της MOnuMENTA
ΦΩΤΟ MOnuMENTA

Το τοπίο είναι παντού, το βλέπουμε, το νιώθουμε όπου κι αν σταθούμε, στην πόλη, στην ύπαιθρο, στη θάλασσα, στο βουνό. Κι όμως, αν μας ρωτήσει κάποιος τι είναι τοπίο, δεν μπορούμε να το ορίσουμε με ακρίβεια και πολύ περισσότερο δεν μπορούμε να ορίσουμε τις απειλές και τους τρόπους προστασίας του.

Το 2000 έγινε στη Φλωρεντία μία συνάντηση των κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης με θέμα συζήτησης το τοπίο. Ορίστηκε η έννοια του τοπίου, αναζητήθηκαν τα αίτια καταστροφής του, προτάθηκαν οι τρόποι προστασίας και κυρίως οι τρόποι ενεργοποίησης όλων μας για τη διάσωση, την ανάδειξη και τη διαχείρισή του. Όλα αυτά αποτέλεσαν τη λεγόμενη «Σύμβαση του Τοπίου» ή «Σύμβαση της Φλωρεντίας». Δέκα χρόνια μετά, το Φεβρουάριο του 2010, το κείμενο αυτό έγινε νόμος και του ελληνικού κράτους κι έτσι θεσμικά πια προστατεύεται το ποικίλο και μοναδικό ελληνικό τοπίο.

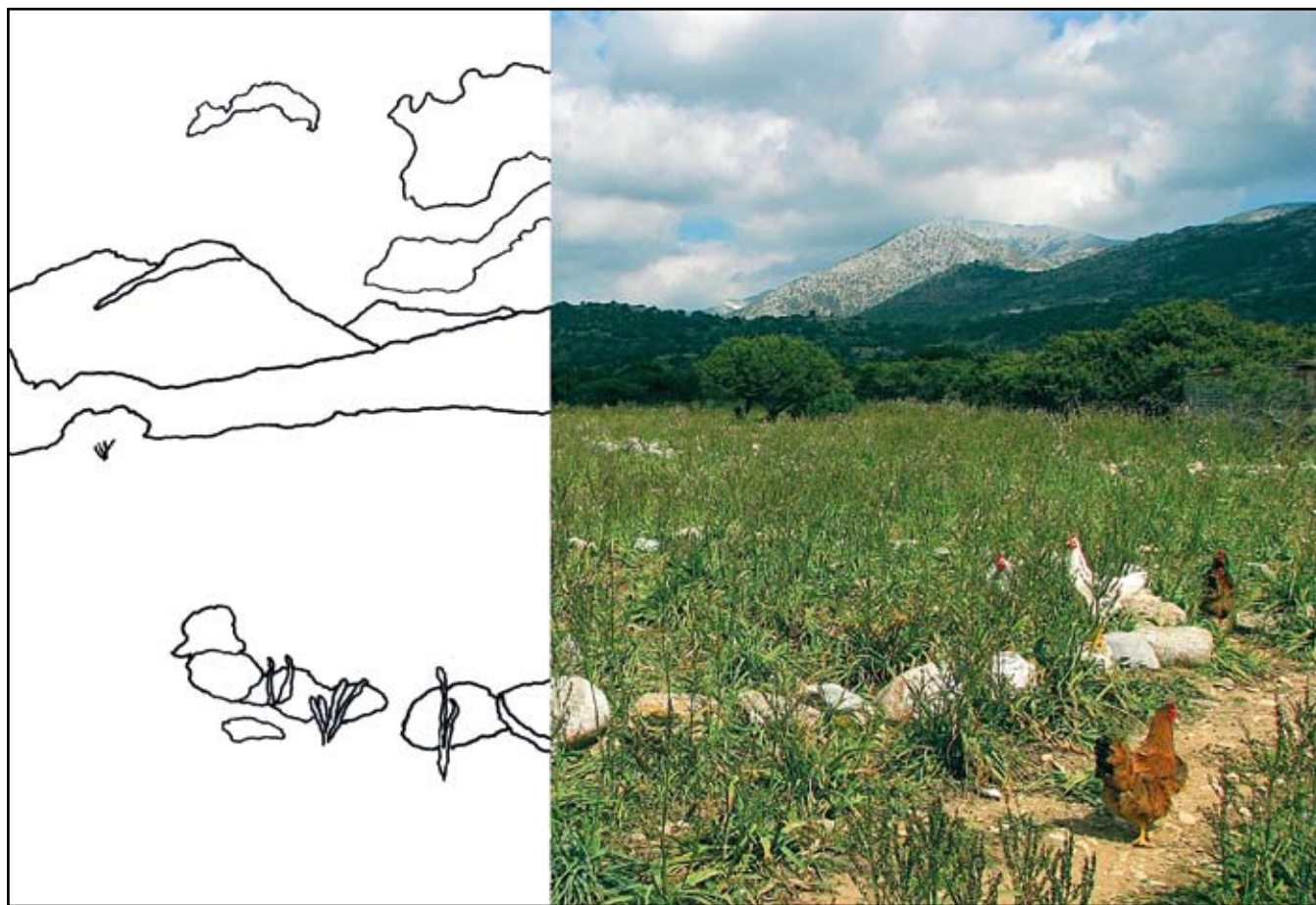
Αλλά τι ακριβώς είναι το τοπίο; Διαλέξαμε ένα νησί, τη Νάξο, για να εικονογραφήσουμε το νόημά του. Τα νησιά του Αιγαίου διακρίνονται για την πολυμορφία και τη σπάνια ομορφιά του τοπίου τους, αλλά παράλληλα και για το πόσο εύθραστο είναι αυτό.

Τοπίο, σύμφωνα και με τη σύμβαση, σημαίνει μία περιοχή, όπως γίνεται αντιληπτή από ανθρώπους, της οποίας ο χαρακτήρας είναι το αποτέλεσμα της δράσης και αλληλεπίδρασης των φυσικών και ανθρώπινων παραγόντων. Διακρίνεται δηλαδή στο φυσικό τοπίο -που δεν έχει δεχτεί ανθρώπινες επεμβάσεις-, στο τοπίο που δημιουργήθηκε από τις ανθρώπινες επεμβάσεις

Landscape is everywhere, we see it, we feel it no matter where we are, in the city, in the country, on the mountain. However, if someone asks us what landscape is, we cannot define it with precision, and what is more, we cannot define the threats and the ways to protect it.

In 2000, in Florence, a meeting of the member-states of the Council of Europe took place, with landscape as their main topic of discussion. There, the term "landscape" was defined, the reasons for its destruction were sought and methods to protect it were proposed, mainly the ways in which all of us can take action in order to preserve, to bring out and to manage it. All these comprised the so-called "Landscape Convention" or "Florence Convention". Ten years later, in February 2010, that text was passed as a law also in Greece, and in this way, the diverse and unique Greek landscape is now protected institutionally. But what exactly is landscape? We chose an island, Naxos, in order to illustrate its meaning. The islands of the Aegean are noted for their variety, the rare beauty of their landscape and the extent of its fragility.

Landscape, according also to the convention, is an area, in the way it is perceived by its people, whose character is the result of the action and interaction of natural or human factors, or of both of these combined. It is

και στο μικτό τοπίο, αυτό που συνδυάζει τα δύο παραπάνω. Το τοπίο έχει μορφή, σχήμα, χρώμα και υφή. Στο τοπίο δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι συμπεριλαμβάνεται η βιοποικιλότητα!

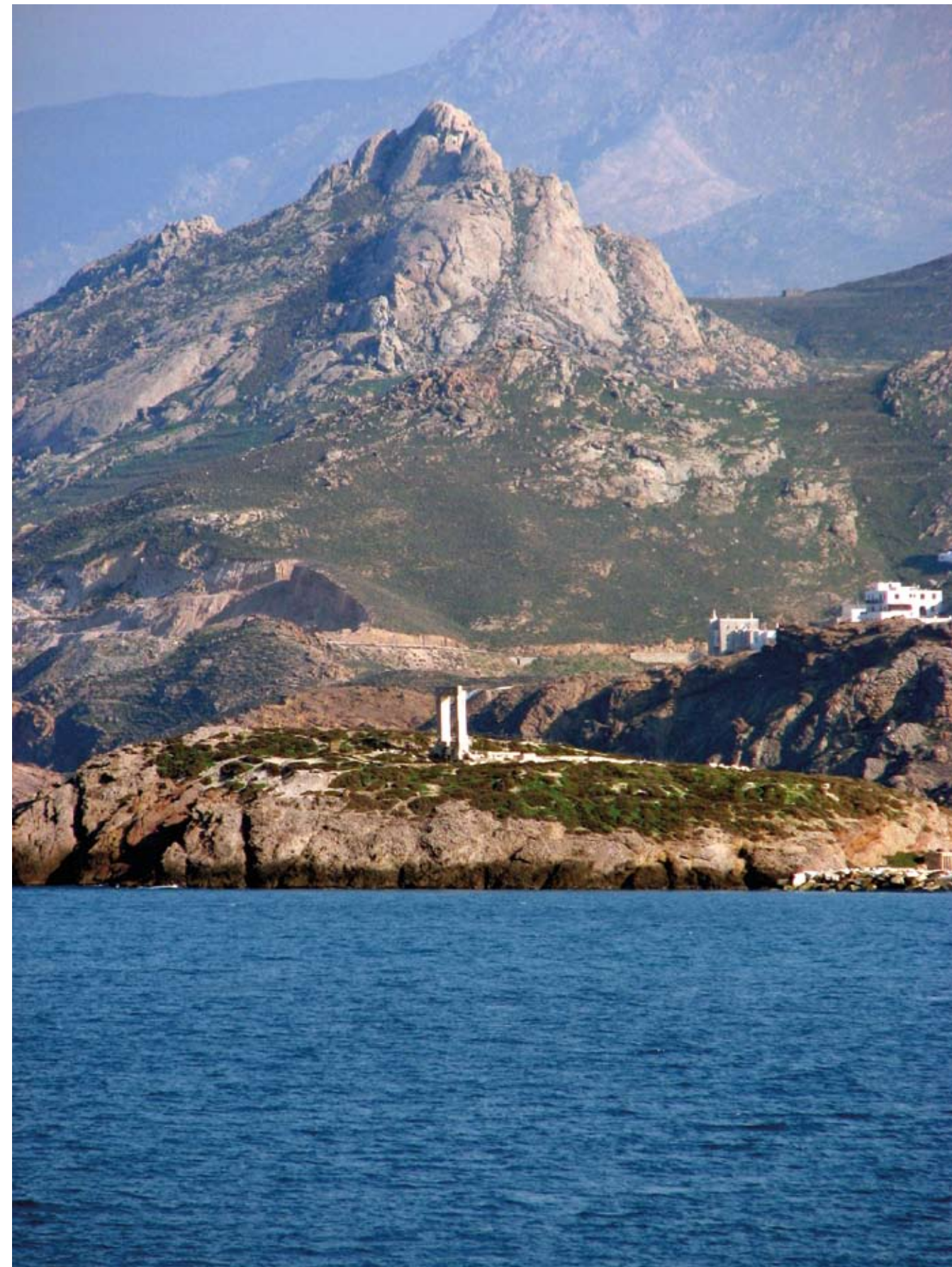
Το τοπίο κινδυνεύει;

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια συστηματική και σε μεγάλο βαθμό αλλοίωση του ελληνικού τοπίου. Η ανεξέλεγκτη δόμηση σε κάθε τόπο, ακόμα και σε προστατευόμενες περιοχές, η παρόδια δόμηση, η διάνοιξη δρόμων, οι λατομικές δραστηριότητες, η ρύπανση, η καταστροφή των υδροβιότοπων, οι πυρκαγιές, οι αποθέσεις μπάζων και σκουπιδιών, η ακαλαισθησία δημοσίων και ιδιωτικών κτιρίων, η καταστροφή μνημείων και τόσα άλλα το αποδεικνύουν. Όλα αυτά μετασχηματίζουν το τοπίο και καταστρέφουν τις ποιότητες που χαρακτηρίζουν έναν τόπο και την κοινωνία που ζει σε αυτόν. Η βασική αιτία για όλα τα παραπάνω είναι η έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού.

divided into natural landscape –which has had no human intervention-, into landscape created by human intervention and into mixed landscape, which combines both the above. Landscape has form, shape, colour and texture. We mustn't forget that landscape also includes biodiversity!

Is landscape in trouble?

During the past years a systematic and extended deterioration of Greek landscape has been observed. The out-of-control building in every place, even in protected areas, the building next to roads, the opening of roads, the quarry activities, the pollution, the destruction of wetlands, the fires, the disposing of debris and rubbish, the distastefulness of public and private buildings, the destruction of monuments and so many other things attest to this. All these alter landscape and destroy the qualities that characterise a place and the society living in it. The main reason for all the above is the lack of zone planning.

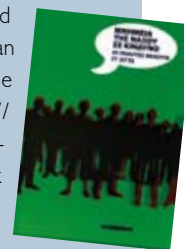
Τι μπορούμε να κάνουμε για το τοπίο

Η προστασία του τοπίου θα επιτευχθεί μόνο αν γίνει κατανοητή η σημασία του για το περιβάλλον, τον πολιτισμό, την κοινωνία αλλά και την οικονομία. Η «Σύμβαση του Τοπίου», αναγνωρίζοντας τη σπουδαιότητά του, θεωρεί ότι κάθε χώρα οφείλει να εφαρμόζει πολιτικές για το τοπίο και να παίρνει συγκεκριμένα μέτρα. Το μεγάλο όμως στοίχημα για την προστασία του είναι ο ενεργός ρόλος των πολιτών και της τοπικής αυτοδιοίκησης στο τρίπτυχο προστασία-ανάδειξη-ορθή διαχείριση. Οι τρεις αυτές ενότητες προϋποθέτουν αλλά και προωθούν μορφές αειφόρου ανάπτυξης. Το παράδειγμα της ασύμμετρης τουριστικής ανάπτυξης των νησιών είναι άκρως

MONUMENTA

www.monumenta.org,
info@monumenta.org

MONUMENTA, a Public non-Profit Organization for the protection of the natural and architectural heritage of Greece and Cyprus, has included as part of its actions the informing and the awareness of the local government and the public, regarding the dangers and the ways of protecting the environment. As part of the programme "Local Communities & Monuments", which aims to research the relationship between the local communities with their monuments, and also raise awareness regarding the protection and the enhancement of the natural and cultural environment of their land, it organises day conferences, public meetings and educational programmes about landscape and other topics in Naxos. You can find more information on the programme's website, <http://topikeskoinoniesmnimeia.wordpress.com>, and in the book "Monuments of Naxos in danger. The citizens voice".

What we can do for landscape

The protection of landscape will only be possible if we understand its importance for the environment, culture, society and economy. The "Landscape Convention", recognizing its importance, states that every country should adopt certain procedures about landscape and also apply some measures. The biggest

βοηθητικό για να κατανοήσουμε ότι η σχέση μας με το τοπίο οφείλει πλέον να εξασφαλίζει μια ισορροπία ανάμεσα στα σύγχρονα έργα και το περιβάλλον, φυσικό και δομημένο. Οφείλει να μην θίγει την ακεραιότητα του τοπίου και κατά συνέπεια την ταυτότητα ενός τόπου.

Αναζητήστε το τοπίο γύρω σας

Μια φευγαλέα ματιά δεν αρκεί για να δούμε πραγματικά το τοπίο, δεν αρκεί για να δούμε την εσωτερική ομορφιά αλλά και την αλλοίωση αυτής και κυρίως για να συνειδητοποιήσουμε τις αιτίες της τελευταίας. Σταθείτε λοιπόν, δείτε προσεκτικά και φωτογραφίστε ή κρατήστε σημειώσεις για όσα συμβαίνουν στον τόπο που βρεθήκατε. Στείλτε στη MONUMENTA σκίτσα, φωτογραφίες, σκέψεις και κείμενα για το αφιέρωμα που ετοιμάζει με θέμα το ελληνικό τοπίο (info@monumenta.org).

MONUMENTA

www.monumenta.org, info@monumenta.org

Η MONUMENTA, Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία για την προστασία της φυσικής και της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς Ελλάδας και Κύπρου, έχει εντάξει στη δράση της την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση της τοπικής αυτοδιοίκησης και του κοινού σχετικά με τους κινδύνους και τους τρόπους προστασίας του τοπίου. Στο πλαίσιο του προγράμματος «Τοπικές Κοινωνίες & Μνημεία», το οποίο έχει ως σκοπό την έρευνα για τις σχέσεις των τοπικών κοινωνιών με τα μνημεία τους, αλλά και την ευαισθητοποίησή τους για την προστασία και την ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος του τόπου τους, οργανώνει ημερίδες, δημόσιες συναντήσεις, καθώς και εκπαιδευτικά προγράμματα για το τοπίο και άλλα θέματα στη Νάξο. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στο ιστολόγιο του προγράμματος <http://topikeskoinoniesmnimeia.wordpress.com/> και στο βιβλίο «Μνημεία της Νάξου σε κίνδυνο. Οι πολίτες μιλούν γι' αυτά».

bet, however, for its protection is the active role of the citizens and the local government in the triptych "protection-enhancement-proper management". Those three parameters require and also promote forms of sustainable development. The example of the asymmetrical tourist development of the islands is very helpful in our realizing that our relationship with landscape must now provide a balance between modern constructions and the environment, natural and built. It must not affect the integrity of the landscape and, consequently, the identity of a place.

Seek the landscape around you

A fleeting look is not enough for us to really see the landscape, it's not enough to see the inner beauty and also its deterioration and, mainly, to realize the reasons for the latter. So, stand still, have a close look and take photographs or notes of anything happening in the place where you have found yourself. Send to MONUMENTA sketches, photographs, thoughts and texts for the tribute it is preparing on Greek landscape (info@monumenta.org).